

KONFERENCES PAR EIROPAS NĀKOTNI KONSULTĀCIJU PROCESA VĒRTĒJUMS: Procesā iesaistīto personu viedokļu apkopojums

Lai iegūtu novērtējumu par Konferences par Eiropas nākotni konsultāciju procesa kvalitāti dažādos tā aspektos, Latvijas Pilsoniskā alianse īstenoja konsultāciju procesā iesaistīto mērķgrupu pārstāvju viedokļu apkopošanu. Viedokli tika lūgti sniegt šādu mērķgrupu pārstāvji: Latvijas delegāti Konferencē par Eiropas nākotni; nejauši izvēlētie pilsoņi; iesaistītās institūcijas; pasākumu/diskusiju/viedokļu apkopojumu rīkotāji; pasākumu/diskusiju/viedokļu apkopojumu dalībnieki. Viedokļu apzināšana tika īstenota 2022. gada septembrī-oktobrī un tajā savus vērtējumus sniedza kopumā 20 personas atbilstoši iepriekš norādītajām mērķgrupām.

Viedokļu apkopojuma ietvaros tika iegūti vērtējumi par konsultāciju procesu sešos dažādos aspektos, un šajā apkopojumā sniegts iegūto viedokļu kopsavilkums. Kopumā mērķgrupu pārstāvji par konsultāciju procesu pauž kritiskus vērtējumus. Atzinīgi tiek vērtēta sākotnējā šī procesa iecere, tomēr tās realizācija novērtēta izteikti kritiski. Galvenokārt norādīts uz procesa komplikētību, nepārskatāmību, arī sasteigtību un atgriezeniskās saiknes trūkumu. Līdz ar to procesa dalībniekiem nav pārliecības, ka līdzdalībai bijusi jebkāda ietekme uz ES lēmumu pieņemšanu. Tai pat laikā šādu un līdzīgu pasākumu turpmāka nepieciešamība tiek vērtēta pozitīvi, vienlaikus norādot, ka īstenošanas procesam jābūt strukturētākam, pārskatāmam, kā arī tam nepieciešams atvēlēt pietiekami laika.

Tabulā tālāk sniegts detalizētāks mērķgrupu pausto viedokļu izklāsts.

Informācijas pieejamība	Lielākā daļa mērķgrupu pārstāvju informācijas pieejamību novērtē kā nepietiekamu, kā arī pārāk komplikētu un sarežģītu. Nebija pieejama strukturēta, saprotama informācija, tādēļ plašāka sabiedrība par procesu neuzzināja vai arī uzzināja novēloti. Tāpat tiek norādīts, ka informācijas izplatīšana nav tikusi pārdomāta attiecībā uz dažādām mērķgrupām – tā nodrošināta tikai atsevišķām, šaurām mērķgrupām, bet plašāka sabiedrība nav tikusi pilnvērtīgi iesaistīta. Daļēji to saista ar to, ka par Eiropas konferenci maz informācijas ticis izplatīts vietējos masu medijos. Jāuzsver, ka daži mērķgrupu pārstāvji tomēr novērtē, ka informācijas saturs un apjoms bijis pietiekams. Tomēr vairākums šo aspektu vērtē kritiski.
Konferences par Eiropas nākotni process kopumā	Vairākums mērķgrupu pārstāvju novērtē, ka procesa iecere ir bijusi iekļaujoša, līdzdalību veicinoša un procesa atvērtību paredzoša. Tomēr šīs ieceres nav īstenojušās un procesa realizācija bijusi drīzāk haotiska, nesaprotama, nepārskatāma. Haotiskais process tiek norādīts arī kā iemesls salīdzinoši nelielai sabiedrības iesaistei – jo aktivitāšu īstenošanai bijis par maz laika, kā arī nacionālā līmenī institūcijas nepietiekami iesaistījušās informēšanā un procesa nodrošināšanā.
Būtiskākās šī procesa priekšrocības, ieguvumi	Mērķgrupu pārstāvji atzinīgi vērtē procesa ieceri, kas paredzēja plašas sabiedrības iesaisti, iespēju ikvienam izteikt viedokli, piedalīties konsultāciju procesā.
Būtiskākās šī procesa nepilnības	Lielākā daļa aptaujāto atzīst, ka process bijis haotisks, sasteigts, nepārskatāms. Tā dēļ konsultāciju procesā iesaistītie nereti procesu novērtējuši kā formālu, kurā

	nav bijis patiesas intereses par pilsoņu viedokļiem. Savukārt līdzdalības aktivitāšu organizētāji nereti norādījuši, ka process bijis complicēts, komunikācija ar koordinējošām institūcijām smagnēja, kā arī Latvijas oficiālie pārstāvji ne vienmēr labprāt iesaistījušies.
Atgriezeniskā saikne	Gandrīz visi aptaujātie novērtējuši, ka atgriezeniskās saiknes nav bijis ne nacionālā, ne ES līmenī. Līdz ar to iesaistītajiem nav pārliecības, ka sniegtajiem viedokļiem ir bijusi jebkāda ietekme uz tālāk pieņemtiem lēmumiem. Vairāki aptaujātie norāda, ka pietrūcis skaidra mehānisma, kā paustie viedokļi tiek tālāk virzīti lēmumu pieņemšanas struktūrā. Iesaistītajiem nav bijusi konkrēta informācija par to, kas ar paustajiem viedokļiem notiks tālāk, kāda būs to ietekme uz ES lēmumiem. Arī šī aspekta dēļ liela daļa iesaistīto procesu vērtē kā formālu, bez būtiskas ietekmes uz ES pieņemtajiem lēmumiem.
Līdzīgu pasākumu nepieciešamība turpmāk	Kopumā mērķgrupu pārstāvji uzskata, ka līdzīgus pasākumus būtu nepieciešams rīkot arī turpmāk, tomēr ar atrunu, ka to īstenošanas process būtu jēgpilnāks, pārskatāmāks un sekmīgāks. Vairāki aptaujātie norāda, ka šādos viedokļu apzināšanas procesos vairāk būtu jāorganizē vietēja līmeņa aktivitātes pilsētās, pagastos, iesaistot pēc iespējas plašāku dažādu iedzīvotāju mērķgrupu loku (pēc vecuma, nodarbošanās, dzīvesvietas u.c. parametriem).

Sagatavoja:

Gints Klāsons, LPA datu analītiķis, gints@nvo.lv, +371 22830200

28.10.2022.

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas
fonds

Viedokļu apkopojums sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par izpēti saturu atbild Latvijas Pilsoniskā alianse.